

แผนการสอนรายคาบ

คาบที่ 1 เรื่องที่สอน การเลือกผ้า และดูแลรักษาผ้า โดยครูมาณี กสิกรอุดมไพศาล

1. จุดประสงค์การสอน

1. บอกวิธีเลือกผ้าให้เข้ากับแบบและโอกาสได้
2. บอกวิธีดูแลรักษาผ้าแต่ละชนิดได้

2. รายการสอน

1. บอกจุดประสงค์รายวิชา รหัส 2400-0101 ผ้าและการแต่งกาย
2. บรรยาย การเลือกผ้า และดูแลรักษาผ้า

3. วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ และสิ่งที่ต้องเตรียม

1. แผนการสอนวิชา ผ้าและการแต่งกาย (2400-0101) เรียบเรียงโดย มาณี กสิกรอุดมไพศาล
2. สมุดจด ปากกา

4. ลำดับชั้นการสอน หรือลำดับชั้นการทำงาน

การเลือกผ้า

การเลือกผ้ามีความจำเป็นเท่า ๆ กับการตัดเย็บเหมือนกัน สำหรับผู้ไม่ชำนาญควรเลือกซื้อผ้าประเภท ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน หรือผ้าเรยอนบางอย่าง เพราะผ้าประเภทนี้ไม่เปลี่ยนแปลงรูปร่างง่าย ตรงกันข้ามกับพวกผ้าแพร และผ้าใยสังเคราะห์ เนื้อบางเบาทำให้ไม่สะดวกในการเย็บ เมื่อจะเลือกผ้าให้เข้ากับแบบเสื้อต้องพิจารณาก่อนว่า แบบเสื้อนั้นต้องการให้มีกรอบนอกอย่างไร เช่น

1. แบบที่ต้องการความกาง แข็ง ผ้าที่ใช้ควรเป็นพวกทาทา หรือตัวอ่อนเนื้อแข็ง
2. แบบที่ต้องการอ่อนสลวย ควรใช้ผ้าชนิดบางเบา ผ้าเรยอน ผ้าเครป ผ้าชีฟอง หรือไหมเจอร์ซี
3. แบบที่ต้องการเส้นกรอบนอกเป็นเส้นตรงธรรมดาไม่กาง หรือไม่แนบตัวจนเกินไปใช้ผ้า

ฝ้าย ผ้าลินิน

การที่จะรู้ผ้าชนิดใดมีความทึงตัวมากน้อยเพียงใด ให้จับที่มุมข้างหนึ่งชูขึ้น ให้ผ้าทั้งชิ้นตกจากมุมนั้น ผ้าจะกางออกไม่เท่ากัน มากน้อยแล้วแต่ลักษณะของผ้า

ข้อควรสังเกตในการเลือกผ้า

1. ถ้าไม่แน่ใจว่ามีความชำนาญในการเย็บ ควรเลือกผ้าชนิดที่มีเนื้อปานกลาง เพราะจะช่วยให้ไม่เสียเวลาในการเย็บ
2. ผ้าที่เนื้อแน่นและไม่มีปัญหาในการรีดพิเศษ เหมาะสำหรับผู้เริ่มงานตัดเย็บ
3. สำหรับผู้ที่ไม่มีความชำนาญในการตัดเย็บ ควรหลีกเลี่ยงผ้าที่มีลวดลายเป็นด้ายถี่เหลี่ยม
4. เมื่อเลือกซื้อผ้าพิมพ์ ควรตรวจให้แน่ใจว่า ลวดลายที่พิมพ์นั้นเป็นไปตามเส้นด้าย โดยเฉพาะผ้าตา ผ้าทาง และลวดลายซ้ำ ๆ กัน ก่อนจะซื้อควรตรวจที่รอยตัด หรือฉีกบนม้วนผ้า

5. พยายามเลี่ยงผ้าที่มีลวดลายทางซ้าย ทางขวา หรือทางขึ้นทางลง เพราะจะเกิดปัญหายุ่งยากในการจัดหรือประตัวเสื้อ

วิธีเลือกซื้อผ้า

เกร็ดความรู้สำหรับช่างตัดเสื้อในการเลือกซื้อผ้า โดยทั่วไป ผ้าเป็นพับ ๆ ที่เห็นตามร้านผ้านั้น อาจจะแบ่งจำแนกตามขนาดหน้ากว้างได้ 2 ประเภท

1. ผ้าหน้าแคบ หรือหน้าธรรมดา โดยทั่วไปจะมีหน้ากว้างประมาณ 36-44 นิ้ว

2. ผ้าหน้ากว้าง โดยทั่วไปจะมีหน้ากว้าง 60 นิ้ว

เมื่อเลือกซื้อผ้าจึงต้องคิดถึงชุดที่จะตัด ไม่เพียงแต่ด้านความยาวเท่านั้น การเลือกผ้าหน้ากว้างหรือแคบเหมาะสมกับชุดจะช่วยให้เป็นการประหยัดผ้า

ตารางขนาดผ้าที่จะใช้ตัดชุดต่าง ๆ

ความต้องการ	ผ้าหน้าแคบ 36-44 นิ้ว (จำนวนที่ใช้)	ผ้าหน้ากว้าง 60 นิ้ว (จำนวนที่ใช้)
เสื้อเชิ้ตแขนสั้น	1.75 เมตร	1.25 เมตร
เสื้อเชิ้ตแขนยาว	2.00 เมตร	1.75 เมตร
กระโปรงธรรมดา (ไม่มีจีบ)	1.50 เมตร	0.75-1 เมตร
กระโปรงจีบรอบตัว	2.25 เมตร	1.75 เมตร
กางเกงขายาว	2.50 เมตร	1.25 เมตร

การเลือกผ้าสำหรับการสวมใส่

1. เลือกคุณสมบัติของผ้าตามวัตถุประสงค์ที่ต้องใช้ เช่น เสื้อผ้าใส่ทำงาน เครื่องแบบนักเรียน เสื้อผ้าใส่ลำลองอยู่บ้าน เหล่านี้ควรเลือกผ้าที่ไม่หนาเทอะทะ หรือบางเบา จนเห็นชั้นใน

2. ศึกษาข้อความที่เขียนติดมากับผ้าอย่างละเอียด ถ้าหน้าผ้า หรือ ริมผ้าที่เขียนไว้ว่าผ้าฝ้าย หรือ Cotton 65% เทโรร่อน 35% หมายความว่า ผ้าชิ้นนั้นมีคุณสมบัติของผ้าฝ้ายมากกว่า เทโรร่อน ดังนั้นผ้าชิ้นนั้นจะสวมใส่สบาย ไม่ยับมากและรีดแต่น้อย หรือข้อความเขียนบอกว่า เป็นผ้าเรยอน 100% ซึ่งหมายความว่าผ้าชิ้นนั้นเป็นผ้าเรยอนล้วน ๆ ซึ่งตอนยังใหม่สามารถจับต้องหรือมองดูสวยงามน่าใช้ แต่พอนำมาตัดเย็บจะยับมาก เวลาซัก ถ้าขยี้ไปมาจะขาด ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติของผ้าเรยอนเป็นเช่นนั้น

3. สังเกตด้วยตา และการจับต้องผ้าเนื้อดี เส้นด้ายยืน และเส้นด้ายพุ่งจะตัดกันเป็น มุมฉาก ถ้าเส้นด้ายทั้ง 2 โยเย้หรือ รวน เป็นผ้าที่มีคุณภาพต่ำ หรือ ด้อยจะตัดเย็บลำบาก ผ้าที่ทอด้วยมือ เช่น ผ้า

ไหมไทย ถ้านำมาส่องทวนแสงดูจะมองเห็นฝีมือนี้อาจทอถี่ห่างไม่เสมอกัน เป็นเพราะพื้นผิวกระทบ
ด้วยพุ่งไม่สม่ำเสมอแสดงว่าเป็นผ้าที่มีคุณภาพดี

การจับต้องผ้า เช่น กำผ้า เพื่อทดสอบการยับ ถ้ากำแล้วผ้าไม่คลายตัว และ คงรอยยับเป็นเส้น
อยู่อย่างนั้นแสดงว่าไม่ทนยับ และต้องการรีด หรือย้อมผ้า เพื่อความมีการเพิ่มเนื้อเช่น ตกแต่งเนื้อผ้าด้วย
การลงแป้งหรือไม่

ดังนั้นเพื่อให้ได้ผ้าตรงกับประโยชน์ใช้สอย จึงควรเลือกซื้อตามความรู้สึกรู้สึกจากการสังเกตด้วย
ตาหรือจากการจับต้องให้ตรงกัน เช่น การเลือกซื้อผ้าตัดชุดนอนควรจะเลือกผ้าอ่อนนุ่มทนยับเป็นต้น

4. ให้คำนวณผู้ให้พอดีกับแบบที่ต้องการ ให้เกินได้บ้างเล็กน้อย แต่อย่าให้ขาด ต้องศึกษาและ
รู้จักความกว้างของหน้าผ้าที่ขายในท้องตลาด เพื่อจะเปรียบเทียบราคากับจำนวนผ้าที่ซื้อ เช่น ผ้าฝ้ายที่
ตกแต่งให้มีคุณสมบัติคล้ายลินินหน้ากว้าง 36 นิ้ว ราคาเมตรละ 80 บาท ถ้าต้องการตัดกระโปรง 1 ตัว
จะต้องซื้อสองเท่าของความยาว ซึ่งราคาอาจแพงกว่า ซื้อผ้าอย่างเดียวกันแต่หน้ากว้างเล็กน้อย และหน้า
กว้าง 60 นิ้ว เพราะซื้อเพียงเท่าเดียวของความยาว เป็นต้น

5. โอกาสใช้สอย พิจารณาให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และงบประมาณที่มี ถ้าหากมี
งบประมาณจำกัด ควรเลือกผ้าที่เป็นกลาง ๆ ไม่แสดงถึงโอกาสใช้สอยให้เห็นเด่นชัดนัก เช่น เสื้อคอ
กลม ผ้ากำมะหยี่ ไม่เหมาะที่จะใช้เวลากลางวัน ควรใช้ผ้าอื่นที่ไม่จำกัดโอกาส เช่น ผ้าฝ้ายปนใย
สังเคราะห์ หรือผ้าโป๊ปปลิน ซึ่งใช้ได้ทุกโอกาส

6. ความทนทาน เลือกเนื้อผ้าให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่จะใช้ ผ้าบางชนิดทอเนื้อหลวม ลุย
ง่าย สีซีดเร็วใช้ไม่กี่ครั้งก็เก่า แม้จะราคาถูกแต่เมื่อเอาจำนวนครั้งที่ใช้หารกับราคาผ้าแล้ว มักแพงกว่า
ผ้าเนื้อดีราคาสูง ดังนั้นควรเลือกผ้า เนื้อดีและทนเพื่อใช้ได้นาน และเลือกเนื้อผ้าพอใช้ได้ สำหรับที่จะ
ใช้เพียงชั่วคราว

7. ความสบาย การเลือกซื้อผ้าไม่ควรคิดถึงความสะดวกเพียงอย่างเดียว เพราะเสื้อผ้า ที่สวยงาม
บางชนิดสวมแล้วทำให้รู้สึกไม่สบายกาย ร้อนอึดอัดและ เป็นผื่นคัน ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงเมื่อตัดสวม
ใส่แล้วมีความสบายทั้งกายและใจ สบายกายคือไม่ร้อน ไม่อึดอัด ไม่คัน สบายใจ

8. ความสวยงาม ความเหมาะสมกับรูปร่าง ผิวพรรณ ลักษณะท่าทาง และกิริยาของผู้สวมใส่
เช่น คนที่มีลักษณะอ่อนโยน นุ่มนวล ควรสวมเสื้อผ้าที่มีลวดลายกระจุม กระจิมหรือ ลวดลายในตัว ผู้
ที่มีข้อบกพร่องบางอย่างในร่างกายควรจะพรางตาได้ด้วยการสวมเสื้อผ้า เช่น สะโพกใหญ่ควร
เลือกผ้าตัดกระโปรงที่มีสีเข้ม เนื้อบางเบา

9. ความทันสมัย ลวดลายผ้า และเนื้อผ้าข้อม เป็นที่นิยมกันเป็นช่วงเวลาหนึ่ง ผ้าชนิดที่มีผู้นิยม
อยู่ในระยะเวลาอันสั้น ๆ เมื่อมาตัดเสื้อผ้าก็ใช้ได้ไม่กี่ครั้งแม้จะยังคืออยู่ที่ไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป ซึ่ง
เป็นการใช้เงินไม่คุ้มค่า ฉะนั้นควรเลือกใช้ลวดลาย และเป็นผ้าชนิดที่ใช้นานกว่าผ้าที่ตามสมัยนิยม

10. งบประมาณแม้จะไม่รู้ราคาผ้าก็ควรคิดไว้ก่อนว่า จะเลือกผ้าในวงเงินเท่าใด ถ้ามีทุน
ทรัพย์จำกัดควรเลือกผ้าราคาแพงในจำนวนผ้าราคาถูก อย่าเลือกผ้าราคาถูกในจำนวนผ้าราคาแพง เช่น

ผ้าฝ้ายมีราคาไม่แตกต่างกันมากนัก จากเมตรละ 20 กว่าบาท ถึง 90 – 100 บาท ถ้าซื้อผ้าฝ้ายราคา 50 บาท นับว่าราคาแพงในจำพวกผ้าราคาถูก

11. แหล่งผลิต ควรพิจารณาเลือกซื้อของที่ผลิตไม่ได้ เพราะผู้ผลิตมักไม่ยอมบอกความจริงทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันผ้าแทบทุกชนิดผลิตขึ้นเองในประเทศทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ซื้อเข้าใจว่าเป็นผ้าที่สั่งมาจากต่างประเทศ จึงทำให้ หาราคาสูง ดังนั้นจึงควรเปลี่ยนค่านิยมเสียใหม่ คือ เลือกซื้อแต่ผ้าที่ผลิตภายในประเทศ

การดูแลรักษาผ้าแต่ละชนิด

ผ้าฝ้าย เป็นผ้าที่ได้จากเส้นใยธรรมชาติจากพืช สามารถซักด้วยสบู่หรือผงซักฟอกได้ ทนต่อแสงแดดและความร้อนได้ดี เพราะฉะนั้นในการดูแลรักษา ควรรีดในขณะที่ยังชื้นอยู่ หรือพรมน้ำทิ้งไว้รีดให้แห้งสนิท ถ้ารีดไม่แห้งสนิทเก็บไว้ในโอกาสต่อไปอาจทำให้เกิดราได้

ผ้าลินิน ในการดูแลรักษาผ้าลินิน ไม่ควรใช้จนกระทั่งเปื้อนมาก ทำให้ซักยาก ผ้าสีขาว ควรตากแดด ถ้าต้องการฟอกขาวประเภทเปอร์ออกไซด์อย่างอ่อน ไม่ควรลงแป้ง เพราะใยมีลักษณะแข็งอยู่แล้ว ลงครามได้ถ้าใช้บ่อย ๆ ผ้าที่ซักเก็บไม่ควรลงครามจะทำให้เกิดจุดด่างเหลือง รีดผ้าลินิน เมื่อยังชื้นอยู่รีดทั้งสองด้านอย่าให้มีรอยยับ รอยพับต้องเปลี่ยนบ่อย ๆ ผ้าที่นาน ๆ ใช้ครั้งควรม้วนกลม ไม่ให้มีรอยพับ

ผ้าไหม ไม่ทนแสงแดด จะทำให้ผ้าไหมขาดเร็ว ก่อนจะนำผ้าไหมไปตัดจะต้องนำไป อบอุ่นน้ำตามร้านก่อน เพื่อจะได้ไม่หดและสีไม่ตกในภายหลัง และเมื่อตัดออกมาเป็นชุดแล้ว สามารถดูแลได้ง่ายขึ้น วิธีซักรีดผ้าไหม อย่าซักด้วยน้ำยาซักแห้ง หรือผงซักฟอก เพราะจะทำให้สีตก เกาเร็ว ให้ใช้สบู่อ่อน ๆ หรือแชมพูสระผมของเด็ก ผสมน้ำอุ่นดีให้เป็นฟอง นำเสื้อผ้าไหมจุ่มลง ใช้มือขยำ และซักตรงที่มีรอยสกปรก เช่น ที่คอ ปลายแขน ปลายขา ปากกระเป๋ ชายกระโปรง นำขึ้นบีบให้น้ำ สบู่ หรือน้ำแชมพูไหลออก แล้วนำไปซักน้ำอุ่น (น้ำเปล่า) อย่างน้อย 2 ครั้งหรือจนกว่าจะหมดฟอง แล้วปูเสื้อแผลงบนผ้าขนหนูผืนใหญ่ ก่อย ๆ ม้วนผ้าขนหนูตามขวางให้เป็นท่อน ไม่ต้องบิดทิ้งไว้ 5-10 นาที ผ้าขนหนูจะดูดซับน้ำให้แห้ง นำไปแขวนผึ่งลมพอดหมาด ๆ นำไปรีด จะรีดเรียบได้ง่าย อย่างที่ ให้แห้งสนิทจะรีดยาก

ผ้าขนสัตว์ รอยเปื้อนสกปรกให้รีบแปรงออกโดยเร็ว หากเปื้อนน้ำให้รีบสะบัดออก พอผ้าแห้งใช้แปรง ๆ ออกอีกครั้งหนึ่ง ต้องแปรงทุกครั้ง ภายหลังสวมใส่แล้ว ใช้แปรง ๆ ออกอีกครั้ง หนึ่ง ต้องแปรงทุกครั้ง ภายหลังสวมใส่แล้ว ใช้แปรงที่มีขนนุ่มและแน่น ซึ่งนอกจากจะทำให้รอย เปื้อนหลุดออกแล้ว ยังช่วยให้เส้นใยกลับสู่สภาพเดิมด้วย เสื้อควรระวังตะกอนปก รอยพับข้อมือ ปลายพับกางเกงให้มาก ถ้าผ้าเปียกต้องไม่แปรงจนกว่าจะแห้ง

ผ้าใยวิทยาศาสตร์ หรือผ้าใยสังเคราะห์ ที่นิยมใช้ทั่วไป คือ เรยอนและอะซิเตด ทั้งสอง ชนิดนี้มีปฏิกิริยาต่างกัน เมื่อถูกความร้อน ผ้าอีกหลายชนิดประกอบขึ้นด้วยใยทั้งสองชนิด และยัง

ผสมกับ ไนลอน ออร์ลอน เดครอน หรือใยธรรมชาติอื่น ๆ จะละลาย เมื่อถูกความร้อนสูง จึงควร บังคับความร้อนให้อยู่ในช่วง สำหรับรีดเรยอนเสมอ แต่ต้องลองรีดกับเศษผ้าก่อนทุกครั้ง

ผ้าไนลอน ไม่ยับและไม่ต้องการรีดมากนัก จึงควรใช้ความร้อนต่ำ เพราะไนลอนจะละลาย เมื่อถูกความร้อนสูง และเหนียวติดเตา ถ้ารีดไนลอนสีขาวเข้าไป – มาบ่อย ๆ (หรือตากแดดบ่อย ๆ ก็ เช่นเดียวกัน) ใช้รีดได้ทั้งเตาไอน้ำและธรรมชาติ

กิจกรรมเสนอแนะ

ให้ผู้เรียนศึกษาหน้าผ้าจากร้านค้าในท้องตลาดหลาย ๆ ชนิด

คำถามท้ายบท

1. จงหาตัวอย่างหน้าผ้าที่มีจำหน่ายในท้องตลาด
2. จงหาตัวอย่างผ้าฝ้ายผสมกับเส้นใยชนิดอื่น ๆ ที่มีในท้องตลาด
3. บอกวิธีดูแลรักษาผ้าไหมให้ถูกต้อง

5. เกณฑ์ในการประเมิน

1. บอกวิธีเลือกผ้าให้เข้ากับแบบและโอกาสได้
2. บอกวิธีดูแลรักษาผ้าแต่ละชนิดได้